

Motion till riksdagen 2019/20:2133

av **Tomas Kronstahl och Anders Åkesson (S, C)**

Utveckla Sveaskogs ekoparker med mer naturturism

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av förvaltningen av Sveaskogs ekoparker med syftet att öka de ekonomiska mervärdena för Sverige och samtidigt främja den biologiska mångfalden i våra skogar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sedan 2002 har statliga Sveaskog avsatt 37 ekoparker runt om i Sverige. Tillsammans omfattar dessa 175 000 hektar produktiv skogsmark, varav 111 000 hektar är avsatt för naturvård enligt Sveaskog. Inkluderas även myrar, sjöar, magra hällmarker och andra impediment handlar det om totalt bortåt 245 000 hektar. Det är en yta nästan dubbelt så stor som de naturområden som har skyddats med hjälp av nya och utvidgade nationalparker under de senaste 50 åren.

Grunden för ekoparkerna är ett formellt avtal mellan Sveaskog och Skogsstyrelsen som löper över 50 år. Avtalet bygger på en specifik plan för varje enskild ekopark, vilket inkluderar en sammanställning av vilka bestånd som avsatts för naturvård respektive skogsbruk. Vi saknar information om vad denna satsning kostar. En uppskattning ger dock vid handen att det bör handla om närmare fem miljarder kronor i förlorade intäkter för Sveaskog under ett halvt sekel. För statens del torde kostnaden för lägre avkastning och skatt landa på bortåt 1,5 miljarder kronor, det vill säga runt 30 miljoner kronor årligen.

Vi noterar därför att Sveaskogs ekoparker är omfattande både till yta och när det gäller kostnader. Vidare delar vi bedömningen att ekoparkerna är värdefulla bidrag till att värna och vårda skogens biologiska mångfald. Däremot ifrågasätter vi om rådande modell för förvaltning av ekoparkerna är den bästa lösningen för Sverige.

Enligt riksdagens beslut 2010 har Sveaskog ett uppdrag som innebär att kärnverksamheten är skogsbruk och ”ska baseras på affärsmässig grund och generera marknadsmässig avkastning”. Eftersom ekoparkerna bara ger Sveaskog mindre intäkter från jaktarrenden och fiskekort blir konsekvensen att de hamnar på undantag. En förenklad beskrivning är att Sveaskog förväntas stå för underhåll och drift av ekoparkernas leder, rastplatser, vindskydd och annan infrastruktur, medan turistintäkterna hamnar hos traktens besöksnäring och sedan via skatter hos kommun, region och stat. Den logiska konsekvensen blir att parkerna inte prioriteras av Sveaskog. Ett exempel på detta är att investeringarna i friluftsområden och ekoparker enligt Sveaskogs egna årsredovisningar mer än halverades från 5,6 miljoner SEK (2008) till 2,5 miljoner SEK (2012). Sedan slutade bolaget att redovisa prislappen på dessa satsningar i landets ekoparker.

Förvaltningsmodellen, som bygger på att skyddet av biologisk mångfald ska samsas med vanligt skogsbruk, har dessutom en inbyggd målkonflikt. Detta förklarar en växande kritik under de senaste åren från såväl ideellt naturskydd som berörda kommuner och länsstyrelser. Bland annat har Sveaskogs skogsbruk i ekoparker som Ejheden, Halle- och Hunneberg, Hornsö, Jovan, Käringberget och Naakajärvi resulterat i negativ uppmärksamhet i media. Under de senaste åren har även tidigare anställda offentligt kritiserat vårt statliga skogsbolag för hur ekoparkerna sköts. Senast i raden var Sveaskogs tidigare ordförande Bo Dockered som i ett debattinlägg i Altinget (1/7-2019) skrev att ekoparkerna var tänkta ”att vara flaggskeppet eller diamanten i kronan för bolagets miljöarbete. I stället skickar man in avverkningsmaskinerna”.

Denna utveckling är olycklig. Särskilt när det finns bättre alternativ. Mycket pekar på att en genomtänkt satsning på naturturism kan skapa större ekonomiska värden för Sverige och inte minst landsbygden. Följande konkreta exempel illustrerar dessa möjligheter:

- Ombergs Turisthotell, granne med ekoparken, omsätter idag närmare tolv miljoner kronor per år. Om konventionellt skogsbruk bedrivs i hela Ombergs ekopark uppgår dessa intäkter till ungefär två miljoner kronor.
- Enligt en studie från 2018 bidrar Halle- och Hunnebergs ekopark med turistintäkter på runt 20 miljoner kronor, vilket uppskattningsvis är fem gånger mer än intäkterna från dagens skogsbruk i ekoparken.
- En kalkyl för Hornsö ekopark, som tillsammans med angränsande naturreservat täcker bortåt 10 000 hektar, visar att 20 000 gästnätter skapar lika stora intäkter till staten i form av moms från internationella besökare som dagens uppskattade avkastning och skatt från Sveaskog.

Slutsatsen blir att regeringen skyndsamt bör se över hur Sveaskogs 37 ekoparker förvaltas. Mycket talar för att ett beslut att göra natur- och ekoturism till parkernas gröna näring på sikt skapar högre ekonomiska värden än dagens skogsbruk, vilket inte minst främjar många glesbygdskommuner. En ny inriktning som kärn- och utvecklingsområden för landets naturturism innebär dessutom en lättare balansgång mellan ekologi och ekonomi i landets ekoparker.